

Ministerie van Defensie
Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Minister van Defensie
De Staatssecretaris van Defensie
De Chef Defensiestaf
De Secretaris-Generaal

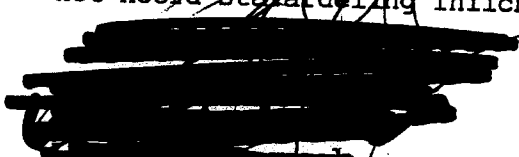
i.a.a. PCDS
SCOCIS
HOZ
DAB
HCZ

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/92/095/4567	25 november 1992

Onderwerp
Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 90/92)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in de voormalige Joegoslavische federatie.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

90/92

(Afgesloten 251200 NOV 1992)

Bosnië-Herzegovina

De gevechten in Bosnië-Herzegovina lijken aan intensiteit te winnen. Op verschillende plaatsen, met name rond Sarajevo, was sprake van de zwaarste gevechten sinds twee weken, toen het jongste bestand inging. Alle delen van de republiek lijken het toneel van strijd; naast Sarajevo werden gevechten gemeld uit het noorden, tussen Bosanski Samac en Brčko, uit het westen, bij Bihac, uit centraal-Bosnië, bij Maglaj en Orasje, en uit Herzegovina, tussen Nevesinje en Mostar. Volgens Servische persmeldingen hebben de Kroaten en Moslims een nieuw offensief ingezet bij Zvornik, aan de belangrijke weg tussen Belgrado en Sarajevo. Eerdere Servische berichten melden dat deze weg inmiddels vast in Servische handen is gekomen. Dit laatste zou een belangrijk militair succes zijn, omdat daarmee ook de mogelijkheden van bevoorrading van de Servische belegeraars van de Bosnische hoofdstad zou worden vergemakkelijkt. Overigens is als gevolg van de gevechten de VN-luchtbrug naar Sarajevo weer opgeschort.

Servische gevechtsgroepen zouden erin zijn geslaagd de corridor van Servië naar de Servische gebieden in west-Bosnië en Kroatië te herstellen. Zij ontraden echter "niet-essentieel verkeer" langs deze route. Dit wijst erop dat de route nog steeds onder vuur ligt van Kroatische/Moslim-artillerie.

[REDACTED] in Herzegovina heeft de aanwezigheid gemeld van (grote delen van) een pontonbrug bij de rivier Neretva, bij Mostar, in Herzegovina. Dit houdt vermoedelijk verband met het feit dat de Kroatische offensieven in die regio de afgelopen weken aanzienlijk werden gehinderd door het feit dat vrijwel alle bruggen over de Neretva vernietigd waren, hetgeen de bevoorrading van de Kroatische eenheden oostelijk van die rivier ernstig bemoeilijkte. Kennelijk willen de Kroaten de mogelijkheden hiertoe nu uitbreiden. Overigens zijn de ponton-componenten vermoedelijk afkomstig uit voorraden van de Kroatische marine; hun aanwezigheid in Bosnië-Herzegovina zou dan een nieuwe aanwijzing zijn van directe Kroatische betrokkenheid bij de gevechten in de buurrepubliek.

De Belgische transporteenheid die in Pancevo (Vojvodina) is gelegerd en die in samenwerking met het Nederlandse transportbataljon zou moeten opereren, is heden vertrokken om, voorzover mogelijk beschermd door Franse of Oekraïense eenheden uit Sarajevo, hulpgoederen over te brengen naar Srebrenica en Gorazde, twee door Moslims gedomineerde steden in oost-Bosnië die reeds maanden door de Serviërs worden belegerd. Hoewel de hoogste militaire en politieke leiding van de Bosnische Serviërs toezeggingen heeft gedaan dat de bevoorrading niet zou worden gehinderd, is inmiddels één van de Belgische konvoien aan de Servisch-Bosnische grens opgehouden door een Servische gevechtsgroep.

Omdat de Serviërs tot op heden bevoorrading van beide steden onmogelijk hebben gemaakt, heeft een functionaris van de UNHCR, die de hulpverlening coördineert, verklaard dat de hulpverlening aan Servische steden in oost-Bosnië zal worden opgeschort totdat de beide Moslim-steden zullen zijn bevoorraad. Zoals bekend had de UNPROFOR-bevelhebber in Sarajevo, Morillon, eerder deze week nog verklaard dat, als het onmogelijk zou blijken Gorazde en Srebrenica binnen een

week te bevoorraden, dit duidelijk zou maken dat UNPROFOR zijn taak niet kan uitvoeren. Een deel van het Nederlandse transportbataljon is nog niet operationeel, omdat het aan de Kroatisch-Bosnische grens wordt opgehouden door Servische gevechtsgroepen en daardoor zijn uitgangsbasis niet kan bereiken.

Er zijn nieuwe meldingen van conflicten tussen Kroaten en Moslims in Bosnische steden, zoals Gornji Vakuf en Krusica (centraal-Bosnië). Deze botsingen lijken met name veroorzaakt te worden door buitenlandse Moslim-vrijwilligers (Mujahedin), die de Bosnische Moslims assisteren in hun strijd met de Serviërs. Vermoedelijk storen dezen zich in het bijzonder aan het optreden van de Kroaten, dat meer gericht is op behartiging van de eigen belangen dan die van het samenwerkingsverband met de Moslims. Dergelijke incidenten kunnen de al bestaande spanningen met de Kroaten verder verheven en de effectiviteit van de gemeenschappelijke operaties tegen de Serviërs verminderen.

Russische functionarissen zouden zich informeel zeer verontrust hebben betoond over de ondersteuning van Bosnische Moslims vanuit de islamitische wereld met geld en wapens en met name over de deelname van buitenlandse vrijwilligers, waaronder islamitische fundamentalisten, aan de gevechten in Bosnië-Herzegovina. Gevreesd wordt dat dit de diplomatieke pogingen om een verdere escalatie van het conflict te voorkomen, zal doorkruisen.

Internationale vredesinspanningen

Volgens een verklaring van de NAVO is de gecombineerde maritieme NAVO- en WEU-blokkade tegen "Joegoslavië" dat sinds zondagmiddag van kracht is, een succes. Sinds de blokkade is ingegaan, is geen enkel schip de territoriale wateren van Montenegro in- of uitgevaren. De overige aangehouden schepen bleken andere bestemmingen te hebben. Overigens bestaat de indruk dat het leeuwedeel van de illegale handel met "Joegoslavië" plaatsvindt over land of via de Donau.

VN-functionarissen hebben gesteld dat het verbod op militaire vluchten boven Bosnië-Herzegovina dat op 9 oktober door de Veiligheidsraad is ingesteld, sindsdien meer dan honderd keer is geschonden, voornamelijk, maar niet uitsluitend, door helikopters. Tot op heden is echter geen enkele melding bevestigd van inzet voor gevechtsakties. In de VN-verklaring werd onderstreept dat het aan de Veiligheidsraad is om te bepalen welke aktie zal worden genomen ter verscherping van de controle op naleving van het vliegverbod.

Servië

Een rechtbank in de Servische hoofdstad Belgrado heeft vorige week het Servische ministerie van Binnenlandse Zaken geboden het gebouw van het federale ministerie, dat vorige maand door Servische ordetroepen werd bezet, uiterlijk op 24 november te verlaten. Het hof gaf toestemming om zonnig geweld te gebruiken om dit vonnis ten uitvoer te brengen. Tot op heden zijn er geen aanwijzingen dat de bezettingsactie, die wordt gezien als onderdeel van de krachtmeting tussen de conservatieve Servische en hervormingsgezinde federale regering, inderdaad is beëindigd. Vermoedelijk zullen de federale autoriteiten in de praktijk zeer terughoudend zijn bij het daadwerkelijk gebruik van geweld tegen de Servische troepen.

Kroatië

De VN-functionaris die is belast met de coördinatie van vredesmachtsen, Thornberry, heeft verklaard dat in drie van de vier UNPA's sprake is van een toenemende wetteloosheid en dat gewapende en geuniformeerde personen van beide partijen zich schuldig maken aan aanvallen op burgers. Hiermee geeft Thornberry in feite aan dat UNPROFOR in Kroatië er niet in slaagt de kernbepalingen van het VN-vredesplan, zoals demilitarisering en de terugkeer van de vluchtelingen, uit te doen voeren. Uit Thornberry's uitlatingen kan worden opgemaakt dat met name de Serviërs, maar ook de Kroaten de uitvoering van het plan-Vance

doorkruisen. Overigens bevestigde hij tevens dat in Bosnië-Herzegovina, in tegenstelling tot wat de Kroatische regering beweert, wel degelijk reguliere Kroatische eenheden actief zijn.

De door Thornberry bedoelde uitzondering vormt vermoedelijk UNPA-west, waarvan de bevelhebber vorige week meldde dat de demilitarisering van autonome gewapende groeperingen voltooid is. Overigens is het feit dat juist in UNPA-west Servische gevechtsgroepen een Nederlandse transportcompagnie tegenhouden, hiermee in tegenspraak.

Macedonië

De Secretaris-Generaal van de VN, Ghali, heeft op voorstel van de Macedonische president Gligorov de Veiligheidsraad voorgesteld een onderzoeksmissie naar Macedonië te zenden. Deze moet nagaan of een (deels militaire, deels civiele) VN-waarnemersmacht een bijdrage kan leveren aan het voorkomen van een escalatie van de tegenstellingen in en rond die republiek. Zoals bekend bestaan in Macedonië wrijvingen tussen de etnische Macedoniërs en de in het westen van de republiek geconcentreerde Albanese minderheid (±25% van de bevolking), die naar autonomie en voor een deel zelfs naar afscheiding streeft. Door deze tegenstellingen bestaat ook de kans dat het door het uitblijven van internationale erkenning geïsoleerde Macedonië betrokken raakt bij een eventueel conflict in de naburige Servische provincie Kosovo, waar een Albanese meerderheid door Servië wordt onderdrukt. Naar het zich laat aanzien zal de Veiligheidsraad instemmen met het verzoek van Ghali.

De Griekse premier Mitsotakis heeft in een onderhoud met de internationale bemiddelaars Vance en Owen gesteld dat zijn land weer olie levert aan Macedonië. Griekenland had de toevoer van olie naar alle voormalige Joegoslavische deelstaten eind augustus stopgezet als reactie op beschuldigingen dat het land het embargo tegen Servië en Montenegro zou schenden. In de praktijk speelde ook een rol dat Griekenland op het in een economische crisis verkerende Macedonië druk wilde uitoefenen in verband met de onenigheid over de erkenning van het land onder die naam. Zoals bekend heeft Griekenland erkenning van Macedonië tot dusverre afgewezen. Mitsotakis heeft aan Vance en Owen laten weten dat hij geen enkele formule zal aanvaarden waarin de naam "Macedonië" voorkomt. Daarmee lijkt hij afstand te nemen van een Brits-Duitse suggestie, die erkenning onder de naam "Macedonische republiek" voorstelde.

Conclusie/voorzicht

De gevechten in Bosnië-Herzegovina lijken verder in hevigheid toe te nemen. De kansen op een politieke oplossing zijn daardoor onverminderd gering. Ondanks toezeggingen van het Bosnisch-Servische politieke en militaire gezag blijft het twijfelachtig of de VN erin zal slagen Gorazde en Srebrenica te bevoorraden. Deze kwestie lijkt uit te groeien tot een test van de mogelijkheden van de VN om het mandaat in Bosnië-Herzegovina uit te voeren.

VN-functionarissen hebben nogmaals onderstreept dat hun pogingen om het vredesplan van de VN in Kroatië uit te voeren, lijken te mislukken. Dit kan bijdragen aan een heropleving van de etnische strijd in die republiek, zeker wanneer het UNPROFOR-mandaat op 1 maart 1993 niet zal worden verlengd.

Op korte termijn zal de wenselijkheid worden onderzocht van een VN-missie naar Macedonië met als doel een escalatie van de etnische tegenstellingen in deze republiek, die ernstige internationale implicaties kan hebben, te voorkomen.